

Planinski vestnik 1957/7

Ob prazniku loških planincev BORIS Z I H E R L

Ob jubileju škofovloškega Planinskega društva ne bi hotel govoriti o njegovi zgodovini in o vseh tistih njegovih uspehih, za katere gre hvala njegovim požrtvovalnim članom.

Petdeset let ima škofovloško Planinsko društvo.

Ob tej priložnosti velja naša prva misel tistemu, ki je dal pobudo za njegovo ustanovitev in ki nenehno navdihuje nova in nova pokolenja loških planincev: tistemu čudovitemu svetu, ki se razprostira tam za Škofjo Loko, med poljansko in selško Soro, in tja za njima, do Baske grape in Črne prsti, preko Jelovice do bohinjskih sotesk, tistemu svetu, ki je kakor preddvorje Triglavovega kraljestva.

Na prvih obronkih tega preddvorja se za loškega planinca navadno njegovo planinstvo prične. Tudi zame se je tam pričelo: otroško pohajkovanje po gozdovih na vznožju Lubnika, izleti tja do razvalin starega gradu, odetih s skrivnostjo ljudskih bajk, in naprej do Gabrovega in do lubniških jam.

Lubnik ima svojo »Tominškovo pot«, ki je bila moj prvi vzpon. Tam gori nad Veštrom, ob vstopu v Selško dolino, se prične vzpenjati dokaj strmo navkreber ozka stezica, povsem drugačna od zložnih pristopov, ki jih Lubnik odpira z drugih strani. Koče takrat še ni bilo na Lubniku. Bil pa je tisti edinstveni razgled z njegovega vrha preko vse Gorenjske tja do njenih skalnatih robov na zahodu in na severu, razgled, zaradi katerega se zmerom znova vračam na to čelo loškega pogorja.

Za loškega planinca je Lubnik začetek; razgled z njegovega vrha nakaže smer bodočih vzponov, katerih končni cilj je Triglav. Nikoli ne bom pozabil poti, po kateri sem se prvič približeval temu cilju: preko Blegaša in Davče v Selško dolino in odtod preko Ratitovca in Jelovice v Bistriško dolino. Tam izbiraš: ali čez Sedmero jezer ali čez Voje ali čez Uskovnico.

Tako je bilo takrat in tako je tudi zdaj.

Kolikor bolj doračam, toliko več vsebine dobiva zate ta svet med obema Sorama.

Na podlagi prirodnih lepot nastajajo druge lepote, ki jih ustvarja človek, Marsikoga, ki sveta okrog Škofje Loke še ni poznal, so te druge lepote zvale sem k njihovemu prirodnemu viru.

Svet okrog Škofje Loke imenujejo časih slovenski Barbizon, zakaj neločljivo je vezan s tvornostjo vrhov slovenskega slikarstva: bratje Šubici, Ažbe, Grohar, Jakopiči, Jama, Kos in pa Pavlovec.

Tod med loškimi gorami je hodil Ivan Tavčar z junaki svojih romanov in povesti. Širom po tem prostoru in globoko nazaj v minule čase jih je spremljal, te kmečke ljudi z Javorij in z Malenskega vrha, z Davče in s samotnih kmetij pod Blegašem. Gospod z Visokega je ta svet uvedel v slovensko književnost in se prav z njegovim umetniškim upodabljanjem uveljavil kot eden izmed najpomembnejših slovenskih pripovednikov.

Dejanja ljudi časih presežejo vso domišljijo umetnika.

Kdor dandanes hodi po loških hribih, hodi po krajih, kjer je vsako pečevje spomenik bojev, žrtev in zmag slovenskega ljudstva v Osvobodilni vojni 1941—1945. Iz zgodovine te vojne ne bo nikoli mogoče izbrisati Rovt, Dražgoš, Osovnika, Jelovice, Blegaša in nešteti drugih večjih ali manjših bojišč, na katerih se je kmet z loških hribov z ramo ob rami z delavcem iz Kranja, iz Loke in od drugod boril za prostost svoje zemlje. Od prvih do zadnjih bitk v tej veliki vojni . . . Med njimi, ki so v teh bitkah padli, ni bilo malo loških planincev.

Loško Planinsko društvo stopa v svoje drugo petdesetletje.

Okoliščine, v katerih dandanes dela, so rezultat temeljitih izprememb, ki so po vojni nastopile v vsem našem družbenem življenju. V teh okoliščinah tudi planinstvo dobiva nov značaj in nov pomen.

Zmerom, od svojega nastanka sem, je bilo planinstvo ena izmed oblik človekove sprostitev onkraj materialne nuje vsakdanjega dneva. Resda dostikrat le za sorazmerno ozek krog ljudi. Danes se ta krog odpira in zajema zmerom večje množice ljubiteljev planin, ki prihajajo iz vseh plasti našega delovnega ljudstva, iz vseh narodnosti naše jugoslovanske socialistične skupnosti. Skratka, bolj ko kdaj prej postaja planinstvo pri nas dandanes stvar množic.

Ko govorimo o prihodnosti katerega koli izmed naših planinskih društev in mu želimo kar največ uspeha, imamo pred očmi predvsem to dejstvo.

Nekaj o gradnji Lubniške koče Janez Potočnik

Nekako pred 50 leti, ko sem bil še dečko, smo loški dijaki priredili izlet na Lubnik. Ta pohod desetih ali dvanajstih dijakov je bila kar velika senzacija za Loko. V tistih časih so hodili samo »norci« v hribe, na Lubnik pa se še celo ni izplačalo lesti, saj ni nobena gora, temveč samo Lubnik, na katerem nimaš niti izvirka vode, da bi se lahko pošteno odžejal. Pohod na Lubnik se je vršil samo enkrat na leto, na sv. Ane dan, in je bil privilegij Prifarčanov. Ti pa seveda niso lezli na Lubnik zaradi Lubnika in njegove jame, marveč zato, da so se lahko po svoje razvedrili in se neovirano zalivali z zelencem in destiliranim sadnim sokom. Marsikoga so na večer nazaj grede pustili pri Sv.

Tomažu na pol mrtvega od pijače ali pa so ga vodili domov kot cigan medveda. Mnogo jih je obležalo v cestnih jarkih in šele hladni jutranji zrak jih je toliko iztreznil, da so našli pot domov, razen če jih ni žeja gnala nazaj proti Kazini. O takem izletu so potem govorili cele tedne in drug drugemu podtikali razne pregrehe. Koliko destiliranih produktov pa so pognali po grlu, o tem se ni govorilo, govorilo se je le, po koliko dneh se je kdo iztreznil.

Resnici na ljubo moram povedati, da mi dijaki nismo šli na Lubnik s takimi nameni. Gnala nas je radovednost in neka želja po življenju v naravi. Poleg tega je pa lazenje po hribih tedaj po malem že prihajalo v modo. Lubnik ni nobena visočina, vendar nas je kar dobro ogrel, posebno proti vrhu, ker na sam vrh takrat še ni držala nobena dobro vidna steza. Od Kopišča dalje smo si utirali pot kar po celem med skalami in bukovjem vse do vrha.

V naši dijaški družbi je bil tudi Švederbenk, ki se nam je ponudil za kuharja. Rekli so mu tako zaradi malo prekratke noge. Obljubil nam je, da nam bo skuhal za kosilo imeniten golaž. Vodo smo nosili že od Gabrovega dalje, ker na Lubniku ni studenca. O Švederbenku bi lahko pisal cele knjige, povem naj vam pa samo toliko, da je bil doma iz Spodnjega Karlovca, da je bil njegov oče krojač, sam pa neke vrste postopač brez pravega posla. Da bi se učil krojaštva, je previsoko vihal svoj nos. Najraje se je držal Gusteljna iz Puštala in mu prenašal neko veliko leseno škatljo z lečo na prednji strani in stajalo okoli 15 kg. Trdil je, da se uči fotografiranja, v resnici pa je le malo pomagal pri manevriranju s težkim aparatom ali pa nosil vodo pri izpiranju razvitih plošč in kopiranih slik. Zato so ga zlobni loški jeziki zelo radi nazivali s »hoffotografom«. Oblačil se je v obleke, ki mu jih je oče predelal iz oblek baronovega nečaka. V družbi je zelo rad pobiral zapitek in si pri tem zaslužil kak groš, ker je bil sicer vedno brez cvenka. Na tistem izletu na Lubnik nam je Švederbenk skuhal neko presoljeno stvar, ki je smrdela po prežganih ocvirkih. Trdil je, da je to izvrsten golaž. Mi pa smo ta golaž, kolikor ga ni moral za kazen sam pojesti, vrgli v prepad s kožico vred. Za kazen mu tudi nismo privoščili kaplje vode. Za to svojo kuharsko umetnost jih je revež vse do svoje smrti toliko in takšne moral preslišali, da je včasih kar skakal od jeze.

Malo sem se odmaknil od svojega namena, vendar sem moral omeniti tudi Švederbenka, ker je imel zasluge pri raznih organizacijah. Seveda je najraje delal z jezikom, vendar se ni plašil tudi kakega lažjega dela.

Razgled z vrha Lubnika nas je tako presunil, da je nekdo iz družbe izrekel željo: »Škoda, da Lubnik ni vsaj 500 m višji, da bi na njem zgradili kočjo, kot jih gradijo na drugih visokih vrhah.« Nihče izmed nas se ni smejal tej želji, le Švederbenk se je ustil, da bi bilo to mogoče, ko bi gradili kočjo z dolgimi jeziki. Koča na Lubniku je zaenkrat ostala le naša želja, vendar zamisel ni zaspala.

Več kot dvajset let je poteklo od tega dijaškega izleta. Sedež Selške planinske podružnice smo prenesli v Škofjo Loko. Takoj nato smo pričeli z jeziki graditi kočjo na Lubniku in našli kmalu prve navdušence. Prvi so dali svoj prispevek »preferancerji« iz kavarne Plantarič in potem je šlo vse hitreje. Vedno več je bilo takih, ki so se vneli za to stvar. Pri mnogih pa je bila naša zamisel neprijazno sprejeta in očitali so nam, da hočemo graditi neko pijančevalnico in javno hišo, skrito za oči in obrekovalce. Marsikatero podporo so nam taki zlobneži odjedli in težko se je bilo boriti proti njim. Ko nam je tudi poveljnik loške garnizije odklonil pomoč, na katero smo se zanašali, je za nekaj časa vse delo zastalo. Prišel pa je nov poveljnik, ki nam je obljubil vso pomoč pri gradnji kočje. To obljubo je držal vse do zadnjega in je celo sam večkrat prišel na vrh, da nadzoruje in pregleda delo, ki so ga vojaki opravili. Po dve, celo po tri čete nam je dal za prenašanje materiala in nekoč nam je dal kar deset konj in vojake za ves teden, da smo znosili na vrh potrebni material.

Načrt za kočjo je bil kmalu gotov. Merili smo bolj z dinarji kot z metri in vsako luksuzno napravo smo morali črtati iz naše zamisli. Devet krat pet je bila mera kočje in še ta se je zdela marsikom preobširna. Ko je zidarski

mojster Ogrin obdelal naš načrt in proračun, je tesarsko delo prevzel tesar Jaka Žontar iz Hoste. Za vsa ostala dela pa smo pregovorili loške obrtnike, da so se zavezali pravočasno izdelati vse potrebno in, kar je glavno, zastoj. Mizarsko delo so prevzeli Pavle Okorn, Grohar Ciril, Peternelj Jože, Šmid Janez in drugi, kleparska Miguti in Kuferšmid, ključavničarska dela pa je prevzel Blaznik Tone. Zidarskih del ni bilo kaj prida, le škarpo in pa zidan štedilnik nam je postavil gradbenik Ogrin.

Nepotrebne težave nam je delal lastnik zemljišča Kalan iz Breznice. Zahteval je poleg desetih dinarjev za m² skalovja še brezplačni obisk kočje za vso svojo družino. Na ta način bi on postal nekak gospodar kočje in zato nismo sprejeli njegovih zahtev. Stali smo pred težkim vprašanjem. Ali naj odbijemo vrh ali pa postavimo kočjo tik nad prepadom, da nam jo prvi večji vihar vrže vanj? In vendar je ostalo pri tem. Lastniki so nam brezplačno odstopili sveta, kolikor smo ga hoteli, in tako smo neke nedelje zabili količke tja, kjer naj bi stala kočja. Primerno smo proslavili ta začetek in Tof se je vračal s praznimi steklenkami v dolino. Nazaj grede smo se seveda ustavili tudi v Gabrovem in pregovarjali kmete, naj bi popravili svojo pot do Kopišča. Obljubili so, a obljube niso držali.

Ko smo bili s pripravami že tako daleč, je dobil Zupanov Pavle nalogo, naj kupi potrebni stavbni les, in sicer kolikor mogoče blizu vrha samega. Kmetje so temeljito izrabili priložnost za oderuštvo. Zahtevali so za stoječi les višjo ceno, kot je bila tedaj v navadi za razžagani in na železniško postajo dostavljeni les. Pavle je imel tudi nalogo, da priberači ves ostali potrebni les in da preskrbi prevoz iz doline do Sušnika, seveda vse brezplačno. Pavle je vse to izvršil in če mu je kdo odrekal kako nujno vožnjo, jo je po navadi opravil sam z domačimi konji.

Ostala trojica gradbenega odseka pa je pridno pritiskala in čistila kljuge, vdirala skozi okna, če so jih vrgli skozi vrata, in povsod odnesla, kar se je dalo dobiti. Tudi oblast nam je šla kar dobro na roko in nam nakazala marsikateri tisočak. Ločani, raztreseni po svetu, so tudi pošiljali svoj prispevek, le iz Amerike nismo mogli dobiti nobenega centa. Ljubljana se je častno izkazala s prispevki in tako je kočja rasla iz dneva v dan vedno više in više. Posekane smreke so vojaki na plečih znosili na vrh. Nosili so na rokah, brez vsakih pripomočkov, tudi po 12 metrov dolge sveže hlode čez skalovje in goščavo na vrh. To niso bile mačkine solze. Malo je manjkalo, da ni pri tem delu izgubil življenje naš blagajnik Potočnik Avgust. Le za las jo je odnesel. Te hlode so potem tesarji razžagali po dolgem na dvoje. Tesarji so bili pri delu zelo pridni, le ponedeljki so jim delali težave. Te dneve so največ presedali po prežaganih hlodih in preganjali mačka. S Švederbenkovim daljnogledom smo jih opazovali z Burdihovega vrta in se jezili nanje. Naslednjega dne pa so zopet pridno delali in opravili še to, kar so v ponedeljek zamudili. Kje je naš blagajnik jemal denar, da je vse to plačeval, je bila za vse uganka. Kolikokrat je zmanjkalo denarja za delavce in vendar so bili vsako soboto izplačani. Kaj pa drugi račun! Res je, da je večidel on zalagal z materialom vso gradnjo, vemo, da je večkrat pozabil vpisati račune ali jih sploh izstavljati. Vemo pa tudi, da je pridno knjižil vse dohodke. Vsakemu, kdor je kupil pri njem ali mu kaj prodal, je zaračunal odstotke za kočjo na Lubniku. In tega denarja ni bilo malo. Ko bi njega ne imeli, ne vem, kako bi bilo s kočjo, ali vsaj, kdaj bi bila dograjena.

Ni bilo treba dosti drezati v obrtnike in jih spominjati na njihove obljube. Vsak je pravočasno izvršil svoje delo in vse je šlo v redu. Delali smo vso zimo in delavci so se nastanili kar v koči, da niso izgubljali časa s hojo v Loko in nazaj na vrh.

Konec maja je bilo vse pripravljeno za otvoritev kočje, ki smo jo kar najlepše ozalšali. Bila je kot nevesta, ki pričakuje ženina. Vse je bilo na svojem mestu, nič ni manjkalo. Zaloge jedil in pijač so bile pripravljene, pohištvo in oprema sta čakala prvih gostov, le vode smo hudo pogrešali. Ves dan pred otvoritvijo smo jo nosili v kapnico, a je na dan otvoritve že okoli poldne več nismo imeli. Ker tega leta ves mesec maj ni padla kaplja dežja, so bili tudi studenci do malega suhi. Z »Radensko« smo izpirali kozarce in krožnike in ko je še te zmanjkalo, tudi vino ni bilo predrago za čiščenje. Šele dan po otvoritvi je začelo deževati v veliko veselje oskrbnice, ki je lahko vse oprala in očistila.

Ves teden pred otvoritvijo kočje smo pripravljali, prinašali v koših in nahrbtnikih, odmetavali in urejali in Zupanov Pavle zadnje noči pred slovesnostjo sploh ni smel pomisliti na spanje. Na vrhu smo postavljali štante, vsak prostorček je bil do skrajnosti izrabljen. Vso noč smo garali in že navsezgodaj so prihajali prvi gostje. Od ure do ure jih je bilo več in okoli desetih, ko je godba začela udarjati vesele in pokočne, je bilo vse pobočje natlačeno ljudstva. Prišla je vsa škofjeloška garnizija s poveljnikom in častniki, vsa Škofja Loka, kar je le moglo na vrh, in vsa njena široka okolica. Prišli so domačini hribovci s svojimi družinami, prijatelji planinstva iz Gorenjske, iz

Ljubljane in Zagreba in ni bilo planinske podružnice, ki bi ne bila poslala delegatov. Trdim, da je bilo na otvoritvi kočee več tisoč ljudi. Vsak je bil lahko vesel, če je dobil kje v bližini vrha svoj kotic. Gasilska godba je neutrudno udarjala v takt, pevci so peli, vse je bilo židane volje in sonce je neusmiljeno žgalo v veliko radost prodajalcev hladnih pijač. Kuharicam se je mešalo od dela. Vsak je hotel imeti toplo jed, da potolaži lakoto in vsak je hotel biti prvi na vrsti. Kako nasititi vse te tisoče? In vendar ta dan nihče ni šel z Lubnika ne lačen ne žejen, vse tja do Gabrovega ali do Kazine na Praprotnem, kjer se mu je znova začela oglašati žeja.

Kaj je privedlo vse te tisoče na Lubnik, o tem si še danes nisem na jasnem. Saj je bilo že toliko koč otvorjenih, a še na nobeni otvoritvi ni bilo toliko občinstva. Ali je morda pripomogla k taki udeležbi bližina kočee ali pa domača artilerija, ki je s svojim kanonom zbijala vso noč luknje v zrak in plašila domače in divje živali daleč naokrog? Ze prejšnji dan popoldne sta odšla iz Mestnega trga Blaznikov Tone in Kuferšmidov Janez z dvema mulama, obloženima s topom na dveh kolesih in municijo. Seveda sta vzela s seboj tudi tekočo municijo za borbo proti žeji. In če bi bila ta žeja majhna in če bi ne bilo tega nesrečnega Gabrovega, bi bilo šlo po sreči. Seveda sta se tu morala malo odpočiti in tudi živali sta se jima smilili. Muli sta se pasli, topničarja pa izpirala suho grlo. Po izdatnem počitku in oddihu sta z mulami srečno rinila naprej in proti vrhu se jima je pripetila nesreča. Z mule je padel zaboj s črnim smodnikom. Zaboj se je razbil in smodnik se je raztresel, tako vsaj sta se zagovarjala. Očividci pa so pravili, da se je smodnik raztresel že od Gabrovega dalje, le da artilerijca tega nista mogla opaziti, ker sta se preveč trdno držala mul za rep. Na vrh sta prišla cela in tudi muli nista bili preveč obtolčeni po kolenih. Tudi top je bil cel, le vojaka sta imela precej obtolčene in smešne občutke. Po dobrem oddihu in okrepčilu sta pričela nabijati ubogi top, da so se v Loki tresle vse šipe in je odmevalo tja v Karavanke in Kamniške planine. Bali smo se, da bo top razneslo in bomo morali sorškemu župniku kupiti novega, a na srečo se to ni zgodilo. Tudi bengalična razsvetljava je opravila dobro svojo nalogo. Tja do Kranja in še naprej so jo videli in nekateri so mislili, da gori komaj dograjena kočea na predvečer otvoritve. Otvoritvena slavnost se je pričela ob 10. uri dopoldne. Slavnostni govor je imel Rudolf Andrejka, ki je bil prvi predsednik škofjeloške podružnice. Nato je ing. Šabec, predsednik gradbenega odseka, odprl kočee in predal ključe prvemu gospodarju in blagajniku Avgustu Potočniku.

Hud je bil ta dan za prireditelje in sodelavce, vendar se je naš blagajnik smejal od vsega srca, ko je prešteval dobiček. Tudi vsi drugi smo bili zadovoljni z uspehom veselice, čeprav smo od utrujenosti kar cepali po klopeh.

Vendar je bilo treba še vse urediti, kajti oskrbnica bi tega ne zmogla niti v tednu dni. Šele proti večeru so prireditelji, sodelavci in pridne sodelavke zapuščali kočee z namenom, da jo kmalu ponovno obiščejo.

Kdo je imel največ zaslug pri gradnji kočee, je težko reči. — Člani gradbenega odseka, obrtniki in vozniki, darovalci in delavci, pripadniki vojske in markacisti pa tja do zadnjega nosača in popravljalca potov — vsak je storil vse, kar mu je bilo mogoče. Le škoda, da večino graditeljev lubniške kočee že krije črna zemlja. Naj jim bo na tem mestu izrečeno hvaležno priznanje! Kmalu po otvoritvenem dnevu so geometri postavili vrh Lubnika triangulacijo. Med njene tri stebre je oskrbničin brat Koritnik namestil klopi in mizico. To postojanko je ovekovečil Otujačev Franci, ki je dosegel rekord v hitrostni hoji na Lubnik, saj je rabil z Mestnega trga do vrha nekaj manj kot eno uro. Krstil je to postojanko in je z velikimi črkami napisal v vrh triangulacije »Kavarna Mažuc«.

Ko sem se po vojni vrnil iz pregnanstva v svoje rodno mesto, mi je prvi pogled ošinil vrh Lubnika, toda kočee nisem opazil. Povedali so mi, da je bila na predvečer Hitlerjevega rojstnega dne požgana do tal. Takoj prve dni po vrnitvi sem obiskal Lubnik in našel samo zidani podzidek in na njem izgorele žeblice, ki so ležali v vrsti kot postrojeni nemški ubijalci. Naokrog je ležalo vse polno razbitega eternita, ki je pokrival uničeni plod naših žuljev in pa prelito kri oski*bničinega sina Jožeta.

Mladi rod pa je zavihal rokave, pljunil v roke in sezidal na istem mestu novo, večjo stavbo, pravo palačo v primeri s prejšnjo majhno leseno kočee. To, dragi bralci sem napisal, da bi se ohranil spomin na graditelje stare kočee na Lubniku in na kočee samo. Nisem navajal datumov, tudi se nisem strogo držal vrstnega reda dogodkov, navesti sem hotel samo dejstva in če morda ni komu kaj všeč, naj mi dobrohotno oprost.

Oseminpetdeset let prijateljstva z Lubnikom Ivan Dolenc

Ko sem pred 64 leti prišel iz Sopotnice, svetu odmaknjene, v ljudsko šolo v Škofji Loki, mi je bil Lubnik znan samo po imenu, čeprav sem se rodil

skoraj na njegovem pobočju. Takrat Slovenci še nismo imeli nobene planinske organizacije. Po naših gorah si našel samo kočje nemškega planinskega društva. Saj se je prvo slovensko planinsko društvo ustanovilo šele 1. 1893, torej pred 64 leti. To so bili časi, ko si po mestih slišal na račun porajajočega se planinstva in naših prvih planincev dovtipe takele vrste: »Visoke gore si ogledaš od spodaj, cerkve od zunaj, gostilne od znotraj!« Med kmeti si pa slisal o Lubniku samo to, da je na njegovem vrhu korenina, ki ima to lastnost, da postane človek lačen, ko jo zagleda. Ne spominjam se pa, da bi bil v svojih otroških letih slišal od kakega Sopotničana, da je to korenino šel gledat. O gorah se je govorilo kot o krajih, kjer nima človek ničesar iskati m kamor iti nima nobenega pametnega razloga. Hodili smo mimo naših gora, ne da bi se zavedali, kakšen mik imajo za vse ljudi, prav posebno pa za tiste, ki jim je usojeno, da preživijo večino življenja v mestih pri delu, ki jih dan na dan in leto za letom veže na življenje v sobi.

Sicer pa takrat Ločani tudi življenja v prosti naravi niso tako pogrešali kakor danes. V ljudski šoli smo se učili, da je imela Loka v zadnjem desetletju minulega stoletja 2300 prebivalcev, danes mogočni Kranj pa celo samo 2200. In številne loške družine so imele posestva tudi v okolici, tako da se je reklo: »Kadar so vsi kmetje na polju, ni v Loki nobenega meščana doma!« Nekoliko drugače je bilo v Kranju, kamor sem prišel na gimnazijo 1. 1896. Kranjčani imajo tik pred seboj dve prav vabljivi gori, ki sta že takrat imeli na vrhu gostilno — najboljši dokaz, da so jih ljudje radi obiskovali: to sta bili Šmarjetna gora in Sv. Jošt. Šmarjetna gora je bila tudi najljubša dijaška izletna točka za lepe nedeljske popoldneve. Lepi razgled je vabil dalje na Sv. Jošt — in v srce ti je padla iskra ljubezni do gora, ki se zlepa ne da ugasiti v nikomer, kdor je spoznal njih lepoto.

Škofja Loka in okolica sta dajali kranjski gimnaziji razmeroma veliko dijaštva. Škofjeloška ljudska šola je takrat slovela, da je pošiljala na gimnazijo dobro pripravljen naraščaj, ki je bil posebno podkovan v slovnici, nemščini in računstvu. Ločani smo se dobro poznali med seboj, saj smo hodili skupaj na najlepšo pot, ki jo pozna dijaško srce: na počitnice. Bili smo pa po večini premladi, da bi v počitnicah organizirali sami kak skupen izlet. Pobuda za manjši skupen izlet je prišla od zunaj, in sicer od loških kaplanov Brešarja in Petriča, ki sta se rada družila z dijaki. Na dan sv. Lovrenca 10. avgusta 1899 sta imela mašo pri Sv. Lovrencu v Breznici in sta povabila dijake iz bližnje okolice, da gredo po maši z njima skupaj na Lubnik. Dozorel je že zgodnji krompir in kmet Poljanec iz Breznice je bil naprošen, da ga prinese v košu na Lubnik, kjer si bomo sami pekli kosilo.

V taki družbi sem torej po dovršenem tretjem gimnazijskem razredu prvokrat prišel na Lubnik. Če greš na Šmarjetno goro ali na Sv. Jošt, uživaš razgled vsaj deloma že med potjo. Pri Lubniku je to drugače: od Gabrovega dalje te prav do vrha vodi pot skozi gozd — potem se pa na mah odpre vsa širina razgleda. Kes, »razgled kakor kraljestvo!« Morebiti je nepričakovanost tega razgleda vsaj deloma tudi vzrok, da te nenadni pogled na gorensko ravan in planine v ozadju tako prevzame. Neštetokrat sem že bil na Lubniku, pa sem vedno znova, ko sem stopil iz gozda pod vrhom, ostrmel tako, kakor se začudiš v dobro opremljenem gledališču, ko se dvigne zastor in zagledaš pred seboj sliko lepe pokrajine, po dvorani se pa zasliši pridušen »ah« presenečenih gledalcev.

Zakaj je razgled z Lubnika tako mikaven? Kdor rad opazuje kmečko delo in poljske pridelke, uživa že pri pogledu na polje med Škofjo Loko in Kranjem, ki se ti kaže v vsakem letnem času v drugačni barvi. V zgodni pomladi kaže temnorjava barva, da je kmet zoral njive za krompir, oves in jari ječmen. S^ temnorjavimi pasovi se prijetno vrste zeleni predeli, kjer kažejo ozimna pšenica, oziroma rž in ječmen ozimec, da so dobro prezimili. O binkoštih je vsa ravnina v bujnem zelenju. Pride julij in prebarva ravnino z rumeno barvo zrelega žita. Še par dni — pa se rumena barva umakne temnorjavi: kmet je preoral pšeničišče in ržišče in vsejal ajdo. Najlepši je zame pogled konec avgusta in v začetku septembra, ko ajda cvete in razgrne široke bele in rdečkaste rjuhe po ravnini.

Vsaka gora in vsak kraj dobi za človeka poseben mik šele potem, ko se je s tisto goro in s tistim krajem »seznanil«. Cisto drugače gledaš goro, kjer še nikoli nisi bil, kakor tisto, na katero te vežejo ljubi spomini, kako si hodil nanjo in kakšen razgled se ti je nudil z nje. V teku let sem obiskal vrsto vrhov v Julijskih Alpah, v Karavankah in v Kamniških planinah, in čim več gora in krajev sem poznal, toliko ljubši mi je bil razgled z Lubnika in tem živeje sem občutil:

Ala je lepa zemlja naša dedna,
vredna je bojev in ljubezni vredna.

Zato sem rad hodil na Lubnik ob vsakem letnem času in ob vsakih počitnicah, tudi o božičnih, če ni bilo kaj več snega. Če me je obiskal sošolec ali znanec, sem ga, če je bil količkaj pri volji, spremljal na Lubnik. Od takih

obiskov Lubnika so mi nekateri ostali v živem spominu. Tako smo na primer leta 1903 napravili sedmošolci kranjske gimnazije majniški izlet na Lubnik. Vodil nas je razrednik dr. Josip Tominšek, pozneje mnogoletni zaslužni urednik Planinskega vestnika, brat odvetnika dr. Frana Tominška, ki je vrsto let predsedoval Slovenskemu planinskemu društvu in po katerem se imenuje najkrajša pot od Aljaževega doma na Kredarico Tominškova steza.

Še večje veselje sem pa doživel naslednje leto 1904 na binkošno nedeljo. Takrat je šlo z menoj na Lubnik okrog 30 fantov in deklet iz Sopotnice in Breznice. Led je bil predrt: veselje do gora je prodrlo tudi med kmečko mladino.

Posebnost Škofje Loke in okolice (sem štejem vso Poljansko in Selško dolino, sploh vse ozemlje, ki je nekdanj spadalo pod okraj Škofjo Loko) je tudi to, da je to ozemlje rodilo razmeroma prav znatno število srednješolskih profesorjev. Pa smo se leta 1929 domenili, da se bomo vsi profesorji iz škofjeloškega okraja sestali vsako leto v Škofji Loki, in sicer vsakokrat zadnji ponedeljek poletnih počitnic. Takih sestankov smo imeli dvanajst, vrstili so se nepretrgoma od leta 1929 do 1940. To organizacijo — če smem rabiti za te čisto proste družabne sestanke ta izraz — smo glede na zgodovinsko stanovsko združevanje v Škofji Loki krstili za »profesorski ceh«. Ob vsakem sestanku smo si ogledali kako zanimivost v Škofji Loki ali pa smo napravili izlet v okolico. Poslednji sestank škofjeloškega ceha je bil 1. 1940 na Lubniku. Udeležilo se ga je 15 »članov«. Prof. Planina nas je slikal pri triangulacijski piramidi. Druga svetovna vojna je naše sestanke v Škofji Loki onemogočila, po vojni pa ceha nismo obnovili.